

het Museum op. Omdat hij alles aan het Museum weg-schonk, bezat hij geen eigen collectie, tenzij van eenige antieke schilderstukken, echter niet van bijzonder groote waarde. In het jaar 1900 nam het Friesch Genootschap hem wegens zijn verdiensten op onder het getal harer buitengewone leden, een onderscheiding, die hij zeer op prijs stelde. H. M. de Koningin benoemde hem tot ridder in de orde van Oranje Nassau.

Moge deze korte bladzijde er iets toe bijdragen, dat eenigzins de herinnering bewaard blijve van een man, die èn om zijn hoedanigheden als mensch èn door zijn pogen om met geringe middelen zich verdienstelijk te maken voor de Friesche oudheidkunde, niet geheel in vergetelheid bij het Friesche volk behoorde te geraken!

Amersfoort 1913.

Dr. J. DE JONG.

KORTE BERICHTEN EN BOEKBESPREKING.

Een laatste brief van Lourens Alma Tadema. In 1912 klopte het Bestuur van het volkssanatorium „Herema-State” te Joure bij tal van Nederlandsche en vooral bij Friesche kunst-schilders aan om inzendingen voor eene verloting ten bate van genoemde instelling. Ook Tadema ontving in dien zin een schrijven van den onvermoeiden voorzitter der verlotings-commissie, den heer J. H. H. Piccardt, burgemeester der gemeente Wonseradeel. Het antwoord van den vermaarden schilder, dat hier onder volgt, is in menig opzicht merkwaardig. De heer Piccardt had de goedheid, dit schrijven, evenals de brieven der andere artiesten, op ons verzoek, aan het Friesch Museum, waar de kunstwerken van 22 Mei—1 Juni 1912 geëxposeerd werden, ten geschenke te geven. Nauwelijks een maand na het schrijven van dezen brief, den 25 Juni 1912, is Tadema te Wiesbaden overleden.

Het was den laatsten brief, dien hij *als Fries* aan zijn geboorteland heeft gericht.

BOELES.

* * *

17 Mei 1912.

34, Grove end Road,
St. John's Wood,
N. W.

Waarde Heer Burgemeester,

Uw vriendelijk schrijven van 21 Maart is nog steeds onbeantwoord gebleven en moet ik wel verzoeken mijn tot zoolang zwijgen te vergeven. Hoofdzaak was dan ook geen schrijven van mij, maar wel om U eene mijner schilderijen te zenden voor de verloting ten voordeele van het Friesch Volkssanatorium „Herema-State” Joure.

Sints laatste Augustus heb ik niet kunnen werken want ik was door ziekte verhindert, nu gaat het weder een weinig beter en moet ik naar eene badplaats in Duitschland om wat op te knappen, maar will niet van hier gaan voor ik uw schrijven beantwoord heb.

Een paar malen ben ik zoo zwak geweest eene mijner schilderijen voor dusdanig doel aan te bieden en die werken zijn altijd hier op de markt verschenen en onder de waarde te koop aangeboden, zoo heb ik dan sints lang besloten mij daar niet weder aan bloot te stellen. Daarenboven heb ik niets en zou ik iets expres voor U moeten schilderen en dat is in de staat mijner gezondheid buiten kwestie. Intusschen zoude ik gaarne ook mijn naam bij gelegenheid van uwe verloting vertegenwoordigd zien en zend ik U dus 9 exemplaren van een geïllustreerde uitgave van mijn werk sints 1886 met eene geteekende dedicatie die misschien nog eenige aantrekkelijkheid voor uw publiek kunnen hebben en voeg daarbij mijne beste wenschen voor compleet succes.

Uwe inlichtingen aangaande mijn verblijf in Bolsward zijn niet geheel en al conform met wat ik mij herinner.

Meermalen heb ik in Bolsward bij mijn oom Zacharias Tadema in het blauwhuis aan de blauwpoort gelogeed, ook eens met moeder en zuster, ik was dan nog zeer jong, bij oom Wopke Brouwer, de kruideniers- en tabakswinkel. Alhoewel welkom bij oom Jan en tante Dieuke kan ik mij niet herinneren bij hen gelogeed te hebben.

Die copy van eene oude schilderij Abt van Lieukema ¹⁾ heb ik nog voor mijnheer Ottema d. l. docent van het Leeuwarder gymnasium geschilderd. Hij heeft het toen aan het Friesch Genootschap aangeboden. Ik was toen bij hem op school 1849 (?). Als fries mag ik mij hoop ik wel veroorloven U dank en hartelijk dank te zeggen voor al de moeite die U zich in dezen getroost heeft en U mijne beste wenschen voor een gezegend gevolg aan te bieden.

Verblijve met de meeste hoogachting

Uw Dw.,
L. ALMA TADEMA.

Uw pakje verzend ik aan het Friesch Genootschap.

L. A. T.

¹⁾ Deze kopie, hoog 0.39 en breed 0.35 M., hangt thans nog in het Friesch Museum evenals het zeer gehavende origineel, afkomstig van Liauckama-State te Sexbierum en stelt voor het wonder van Eelcke Liauckama, abt van het Friesche klooster Lidlum, bij Tzummarum. Omstreeks 1337 werd deze abt op een uithof van het klooster door de monniken vermoord, toen hij ze wegens hun onvoegzaam gedrag wilde straffen. Volgens de legende maakten zij hem eerst beschonken en dwongen hem vervolgens om zijn kleed, waarin hij de gevolgen van een onpasselijkheid had verborgen, te openen, doch men zag slechts rozen en bloemen. De schilderij stelt den abt voor met een geopenden doek, met bloemen gevuld.

Zoo kwam de liefde voor de middeleeuwen, die aan de klassieke periode van Tadema vooraf ging, bij hem reeds vóór den Antwerpschen tijd, te Leeuwarden tot uiting. Volgens eene notitie op de keerzijde van het schilderstuk, zou dit in 1855 en niet in 1849 vervaardigd zijn. Trouwens Tadema twijfelde zelf aan dien datum, zooals zijn vraagteeken aanduidt. Waar hij den 8 Januari 1836 te Dronrijp werd geboren en in 1849 dus nog maar 13 jaren oud was, moet men in verband met de geenzins kinderlijke uitvoering der kopie wel aannemen dat 1855 de juiste datum is.

Een nieuwe Friesche Grammatica. Met vreugde maken wij melding van het feit, dat aan de Clarendon Press te Oxford verschenen is *Phonology and Grammar of Modern West Frisian* by P. Sipma. Deze grammatica van onzen uitnemenden Frieschen

taalkenner ziet het licht als nummer I van een reeks *Publications* der Philological Society, waarvan Dr. W. A. Craigie, ten onzent geen vreemde, voorzitter is. Dit boek verschild belangrijk van andere nieuwe Friesche spraakkunsten. Het is een beschrijving van het hedendaagsche Westfriesch.

Na een uitvoerige klankleer (wel het belangrijkste deel) volgt een woordenleer en een syntaxis (zinsleer). De schrijver heeft hierbij zijn eigen dialect tot grondslag genomen, eenigszins genormaliseerd wat enkele klanken betreft, zooals dit gewoonlijk gedaan wordt, als zeker „standaard”-dialect wordt gekozen.

De belangrijkste uitspraakverschillen zijn ook opgenomen, evenwel zonder geographische scheiding, waarover het onderzoek nog niet volledig is geweest, en met uitsluiting van het Zuidwesthoeksche en de eilandsdialecten.

In de §§ die de buiging, vervoeging, woordvorming en de syntaxis behandelen is uitsluitend rekening gehouden met de werkelijke spreektaal. Wat sedert lang dood is, of zelfs nooit bestaan heeft, doch naar 't voorbeeld der Nederlandsche grammatica is ingevoerd, is in dit boek niet te vinden. De schrijver heeft de oudgermaansche equivalenten der Friesche klanken niet opgenomen en evenmin meegedeeld hoe het oudgerm. klankstelsel zich in het Friesch heeft ontwikkeld. Dit zou hem trouwens buitengewoon zwaar zijn gevallen niet alleen, maar het zou ook te gewaagd zijn geweest, daar wij over het oudwestfriesch nog niet voldoende zijn ingelicht. Na de bovengenoemde hoofdstukken volgen nog een aantal teksten (proza en poëzie) in gewone spelling en in fonetisch schrift daarnaast. Hij heeft het systeem der Association Phonétique Internationale gekozen als het beste en meest gebruikte. Ten slotte volgt nog een Friesch-Engelsche woordenlijst, waarin \pm 2500 woorden zijn opgenomen, alle met de uitspraak in fonetische karakters er achter.

Het is onze hartelijke wensch, dat deze grammatica eerlang ook in Nederlandsche overzetting het licht mag zien, opdat ook in breederen kring dan dien der taalgeleerden daaruit winst mag vloeien voor de Friesche taalbeweging.

G. A. WUMKES.